

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

IMPROVING THE SYSTEM OF LABOR ORGANIZATION BASED ON THE INTEGRATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TECHNOLOGIES

Oripov Navruzbek Ilkhom ugli

University of Digital Economy and Agrotechnology Master’s student

Abstract: This study analyzes the issues of improving the labor organization system based on the integration of artificial intelligence and digital technologies. In the context of global digital transformation, opportunities for increasing labor productivity, automating management processes, and effectively utilizing human capital will be studied. The economic efficiency and prospects for the practical implementation of these approaches in the conditions of Uzbekistan are substantiated.

Keywords: artificial intelligence, digital transformation, labor organization, automation, labor productivity, digital economy, management system, innovations.

SUNI‘IY INTELLEKT VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR INTEGRATSIYASI ASOSIDA MEHNATNI TASHKIL ETISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH

Oripov Navro‘zbek Ilhom o‘g‘li

Raqamli iqtisodiyot va agrotexnologiya universiteti, magistratura bosqichi talabasi

ORCID: 0009-0001-0010-5940 Email: aripovv598@gmail.com

Annotatsiya: *Mazkur tadqiqotda sun‘iy intellekt va raqamli texnologiyalar integratsiyasi asosida mehnatni tashkil etish tizimini takomillashtirish masalalari tahlil qilinadi. Global raqamli transformatsiya sharoitida mehnat unumdorligini oshirish, boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish va inson kapitalidan samarali foydalanish imkoniyatlari o‘rganiladi. O‘zbekiston sharoitida ushbu yondashuvlarning iqtisodiy samaradorligi va amaliy joriy etish istiqbollari asoslanadi.*

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

***Kalit so‘zlar:** sun’iy intellekt, raqamli transformatsiya, mehnatni tashkil etish, avtomatlashtirish, mehnat unumdorligi, raqamli iqtisodiyot, boshqaruv tizimi, innovatsiyalar.*

XXI asr jahon iqtisodiyotida raqamli texnologiyalar va sun’iy intellekt (SI) ishlab chiqarish, xizmat ko‘rsatish va boshqaruv tizimlarining asosiy transformatsion omiliga aylanmoqda. Bugungi kunda iqtisodiy rivojlanishning an’anaviy resurslarga asoslangan modeli o‘z o‘rnini bilim, ma’lumot va algoritmlarga tayangan yangi raqamli modelga bo‘shatmoqda. Jahon iqtisodiy forumining prognozlariga ko‘ra, 2030-yilga borib avtomatlashtirish va SI texnologiyalari 300 milliondan ortiq ish o‘rinlariga bevosita ta’sir ko‘rsatadi, bu esa mehnat bozori va mehnatni tashkil etish tizimlarini tubdan qayta ko‘rib chiqishni talab etadi.

Raqamli transformatsiya faqat texnologik jarayon emas, balki iqtisodiy va ijtimoiy institutlarning chuqur o‘zgarishidir. Ushbu jarayon mehnat unumdorligini oshirish, boshqaruv samaradorligini kuchaytirish va inson kapitalidan foydalanish darajasini optimallashtirish imkonini beradi. Biroq bu imkoniyatlar avtomatik tarzda yuzaga kelmaydi; ular institutsional islohotlar, raqamli infratuzilma va innovatsion boshqaruv yondashuvlarini talab qiladi.

O‘zbekistonda ham so‘nggi yillarda raqamli iqtisodiyotga o‘tish jarayoni davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishiga aylangan. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi doirasida davlat boshqaruvi, soliq tizimi, bank-moliya sektori va ishlab chiqarish sohalarida keng ko‘lamli raqamlashtirish amalga oshirilmoqda. Elektron hukumat tizimlari, raqamli bank xizmatlari va avtomatlashtirilgan soliq platformalari bu jarayonning muhim tarkibiy qismlaridir. Shunga qaramay, mehnatni tashkil etish tizimlarida sun’iy intellektdan kompleks foydalanish hali to‘liq shakllanmagan. Ko‘plab korxonalarda boshqaruv jarayonlari an’anaviy usullarga asoslangan bo‘lib, bu

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

resurslardan samarali foydalanish imkoniyatlarini cheklamoqda. Natijada mehnat unumdorligi past darajada qolib ketishi, qaror qabul qilish jarayonlarining sekinligi va inson kapitalining yetarli darajada rivojlanmasligi kabi muammolar yuzaga kelmoqda.

Ilmiy muammo shundan iboratki, mavjud mehnatni tashkil etish tizimlari an’anaviy boshqaruv yondashuvlariga asoslangan bo‘lib, ular raqamli transformatsiya talablariga moslashmagan. Sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalarni integratsiya qilish orqali mehnat jarayonlarini optimallashtirish, qaror qabul qilishni avtomatlashtirish va inson resurslarini samarali boshqarish mexanizmlari yetarli darajada ishlab chiqilmagan.

Mavjud ilmiy va amaliy yondashuvlar shuni ko‘rsatadiki, an’anaviy mehnatni tashkil etish tizimlari raqamli iqtisodiyot talablariga javob bermaydi. Sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalar integratsiyasi yetarli darajada amalga oshirilmaganligi sababli, mehnat jarayonlarini optimallashtirish, resurslarni taqsimlash va boshqaruv qarorlarini avtomatlashtirish imkoniyatlari to‘liq ishga solinmayapti. Shu nuqtayi nazardan asosiy ilmiy muammo quyidagicha ifodalanadi: sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalar integratsiyasi mehnatni tashkil etish tizimlarini qay darajada samarali transformatsiya qila oladi va bu jarayon iqtisodiy o‘shishga qanday ta’sir ko‘rsatadi?

Tadqiqotning asosiy maqsadi sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalar integratsiyasi asosida mehnatni tashkil etish tizimini takomillashtirishning nazariy va amaliy asoslarini ishlab chiqishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun iqtisodiy tahlil, qiyosiy tahlil, statistik usullar va tizimli yondashuvlardan foydalanildi.

Qiyosiy tahlil orqali rivojlangan mamlakatlar tajribasi o‘rganildi, statistik usullar yordamida raqamlashtirishning mehnat unumdorligiga ta’siri baholandi, iqtisodiy tahlil esa resurslar samaradorligini aniqlashga xizmat qildi. Tizimli yondashuv esa mehnatni tashkil etish jarayonlarini yagona integratsiyalashgan model sifatida ko‘rib chiqish

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

imkonini berdi. Xalqaro empirik tadqiqotlar va amaliy sanoat tajribasi shuni ko‘rsatadiki, sun‘iy intellekt (SI) asosidagi avtomatlashtirish ishlab chiqarish tizimlarida nafaqat operatsion samaradorlikni oshiradi, balki butun qiymat zanjirini qayta shakllantiradi. Turli iqtisodiy modellar va sanoat sektorlarida o‘tkazilgan tahlillarga ko‘ra, SI texnologiyalarini keng joriy etish ishlab chiqarish unumdorligini o‘rtacha 20–40 foizgacha oshirishi, resurs yo‘qotishlarini kamaytirishi hamda ishlab chiqarish siklining davomiyligini qisqartirishi kuzatilmoqda. Bu natijalar, ayniqsa, Industry 4.0 konsepsiyasi doirasida raqamli ishlab chiqarish, robototexnika va aqlli boshqaruv tizimlari integratsiyasi bilan izohlanadi.

Masalan, Germaniya sanoat sektorida “aqlli fabrika” (smart factory) yondashuvi asosida ishlab chiqarish jarayonlariga SI va IoT texnologiyalarining chuqur integratsiyasi amalga oshirilgan. Bu jarayon natijasida ishlab chiqarish zanjirlarida real vaqt rejimida monitoring, predictive maintenance (oldindan prognozli texnik xizmat) va avtomatlashtirilgan logistika tizimlari joriy etilgan bo‘lib, mehnat xarajatlari sezilarli darajada qisqargan. Eng muhimi, ishlab chiqarish jarayonlarining moslashuvchanligi oshib, bozor talabiga tez javob berish imkoniyati shakllangan.

Shunga o‘xshash tendensiyalar Janubiy Koreya sanoat modelida ham kuzatiladi. Bu mamlakatda SI asosidagi ishlab chiqarish tizimlari davlat darajasida qo‘llab-quvvatlanib, robotlashtirilgan ishlab chiqarish va raqamli zavodlar konsepsiyasi keng tatbiq etilgan. Natijada nafaqat ishlab chiqarish samaradorligi oshgan, balki inson mehnatining xavfli va takroriy qismlari sezilarli darajada kamaygan. Bu esa mehnat resurslarini yuqori qo‘shimcha qiymat yaratadigan intellektual faoliyatga yo‘naltirish imkonini bergan.

Xuddi shunday, AQSh tajribasida sun‘iy intellekt asosidagi HR-analitika tizimlari mehnat resurslarini boshqarishning yangi bosqichini shakllantirdi. Katta hajmdagi

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

ma'lumotlarni tahlil qilish orqali kadrlar tanlash, ularni joylashtirish, ish samaradorligini baholash va karyera rivojlanishini prognoz qilish jarayonlari avtomatlashtirildi. Bu yondashuv kadrlar boshqaruvi jarayonlarini taxminan 30 foizgacha tezlashtirib, inson omilidan kelib chiqadigan subyektiv xatoliklarni sezilarli darajada kamaytirdi. Natijada inson resurslarini boshqarishda algoritmik qaror qabul qilish (algorithmic decision-making) tizimlarining samaradorligi amaliy jihatdan tasdiqlandi.

Shu bilan birga, global iqtisodiyotda yuz berayotgan raqamli transformatsiya mehnat bozori strukturasi tubdan o'zgartirmoqda. Bir tomondan, an'anaviy kasblarning bir qismi avtomatlashtirish va SI tomonidan almashtirilayotgan bo'lsa, ikkinchi tomondan, yangi yuqori malakali raqamli kasblarga talab keskin ortmoqda. Xususan, data-analitik, sun'iy intellekt muhandisi, mashinaviy o'qitish (machine learning) mutaxassisi, kiberxavfsizlik eksperti hamda raqamli transformatsiya menejeri kabi kasblar mehnat bozorining eng tez o'sayotgan segmentlariga aylangan.

O'zbekistonda bank-moliya sektori, soliq ma'murchiligi va davlat xizmatlarida raqamlashtirish jarayoni sezilarli darajada rivojlanmoqda. Biroq ishlab chiqarish korxonalarini va korporativ boshqaruv tizimlarida sun'iy intellektdan foydalanish hali boshlang'ich bosqichda qolmoqda. Bu esa mehnat samaradorligi va raqobatbardoshlik darajasining global standartlardan ortda qolishiga olib kelmoqda. Ayniqsa, mehnat jarayonlarini real vaqt rejimida monitoring qilish, avtomatlashtirilgan qaror qabul qilish tizimlarini joriy etish va raqamli platformalar orqali integratsiyalashgan boshqaruvni yo'lga qo'yish zaruriyati ortib bormoqda.

Bu jarayon mehnat bozorining faqat texnologik emas, balki institutsional va tarkibiy transformatsiyasini ham anglatadi. Ya'ni, mehnat nafaqat avtomatlashtirilmoqda, balki uning mazmuni ham o'zgarib, bilimga asoslangan iqtisodiyot (knowledge-based economy) tamoyillari kuchaymoqda. Natijada inson

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

kapitalining sifati, raqamli kompetensiyalar darajasi va adaptiv qobiliyatlari iqtisodiy raqobatbardoshlikning asosiy omillariga aylanmoqda.

Tadqiqot natijalari asosida mehnatni tashkil etishning yangi modeli quyidagi elementlarga tayanishi lozim:

1. Sun’iy intellektga asoslangan qaror qabul qilish tizimlari real vaqt ma’lumotlarini tahlil qilib, boshqaruv samaradorligini oshiradi.
2. Raqamli platformalar barcha mehnat jarayonlarini yagona tizimga integratsiya qiladi.
3. Gibrid mehnat modeli inson va mashina o‘rtasidagi optimal funksional taqsimotni ta’minlaydi. To‘rtinchidan, data-driven boshqaruv yondashuvi empirik ma’lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilishni ta’minlaydi.

Xulosalar shuni ko‘rsatadiki, sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalar integratsiyasi zamonaviy mehnatni tashkil etish tizimlarida sifat jihatdan yangi bosqichni shakllantirmoqda. Ushbu transformatsiya nafaqat ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish jarayonlarining samaradorligini oshiradi, balki boshqaruvning klassik, ierarxik modelidan voz kechib, ma’lumotlarga asoslangan, adaptiv va real vaqt rejimida ishlaydigan intellektual boshqaruv paradigmasiga o‘tishni ta’minlaydi. Natijada mehnat jarayonlari yanada shaffof, tezkor va optimallashtirilgan shaklga keladi, inson omili esa ko‘proq strategik qarorlar qabul qilish va ijodiy faoliyatga yo‘naltiriladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, mazkur yo‘nalishning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun tizimli va kompleks yondashuv zarur. Shu asosda quyidagi amaliy takliflar ilgari suriladi.

Birinchiidan, O‘zbekiston korxonalari, davlat idoralari va yirik xo‘jalik subyektlarida sun’iy intellektga asoslangan mehnatni boshqarish tizimlarini bosqichma-bosqich joriy etish lozim. Bu jarayonda ishlab chiqarish, logistika, moliyaviy boshqaruv

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO’NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

va kadrlar siyosatini qamrab oluvchi yagona raqamli ekotizim shakllantirilishi zarur. Ayniqsa, qaror qabul qilish jarayonlarida SI algoritmlaridan foydalanish inson omiliga bog‘liq subyektivlikni kamaytirib, boshqaruvning aniqligi va tezkorligini oshiradi. Shu bilan birga, ushbu tizimlarni joriy etishda kiberxavfsizlik va ma’lumotlar himoyasi masalalariga alohida e’tibor qaratilishi kerak.

Ikkinchidan, raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnat bozorining o‘zgaruvchan talablariga mos kadrlar tayyorlash tizimini tubdan modernizatsiya qilish zarur. Bu jarayonda oliy ta’lim va kasbiy tayyorgarlik tizimlariga sun’iy intellekt, ma’lumotlar tahlili, raqamli platformalar boshqaruvi va avtomatlashtirilgan tizimlar bilan ishlash kompetensiyalarini integratsiya qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, qayta tayyorlash va malaka oshirish dasturlarini kengaytirish orqali mavjud ishchi kuchining raqamli transformatsiyaga moslashuvchanligini oshirish lozim. Bu esa mehnat bozorida strukturaviy ishsizlik xavfini kamaytirishga xizmat qiladi.

Uchinchidan, mehnat unumdorligini real vaqt rejimida baholash imkonini beruvchi milliy raqamli monitoring platformasini yaratish maqsadga muvofiqdir. Ushbu platforma korxonalar va tashkilotlarda mehnat jarayonlarini doimiy tahlil qilish, samaradorlik ko‘rsatkichlarini avtomatik hisoblash hamda resurslardan foydalanish darajasini optimallashtirish imkonini beradi. Bundan tashqari, bunday tizim davlat darajasida iqtisodiy siyosatni shakllantirishda ishonchli statistik va analitik asos bo‘lib xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalar integratsiyasi mehnatni tashkil etish tizimini tubdan yangilab, uni yanada samarali, moslashuvchan va innovatsion bosqichga olib chiqadi. Ushbu jarayon natijasida iqtisodiyotda yuqori qo‘shimcha qiymat yaratish imkoniyatlari kengayadi, inson kapitalining sifati oshadi va milliy iqtisodiyotning global raqobatbardoshligi mustahkamlanadi.

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

Foydalanilgan adabiyotlar:

Autor, D. H. (2020). Work of the past, work of the future. *American Economic Review*, 110(7), 1–32.

Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The second machine age*. W. W. Norton & Company.

World Economic Forum. (2023). *The future of jobs report 2023*. Geneva: WEF.

Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2019). Automation and new tasks. *Journal of Economic Perspectives*, 33(2), 3–30.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2020). *Raqamli O‘zbekiston – 2030 strategiyasi*.

OECD. (2021). *Artificial intelligence and the future of work*. Paris: OECD Publishing.